

Tizennyolc év a sclerosis multiplex szorításában

1953. november 5-én, amikor a szülész-nőgyógyász szikét fogott, hogy kiszabadítson az addig biztonságot jelentő anyaméh fogságából és átsegítsen erre az ellentmondásokkal teli világra, még senki sem sejtette, hogy 1985 áprilisában bekövetkezik a csernobili erőmű négyes blokkjának robbanása; nálam pedig néhány hónappal később megjelennek az SM első tünetei.

Közepesen fejlett és bizonyos dolgokban nagyon rossz mozgáskultúrájú, érzékeny gyerek voltam. Ha a többiek fociztak, a játékosok kiválasztásakor nekem többnyire a „szerencsegyerek” szerepe jutott, a csapat szükségén felüli csetlő-botló figurája, aki azért néha labdába is rúgott. Szóval született labdajáték-antitalentum voltam, és ha futni vagy ugrani kellett, igencsak az utolsók között végeztem tornáórán a rangsorban. Érdekes módon volt néhány szer, például a kötélmászás, ahol az osztály legjobb tornászai is felvettem a versenyt; de az elsők között voltam fekvőtámasz nyomásában is. Édesapám, aki válóperük után 10 éves koromtól kezdve egyedül nevelt, mint volt szertornász, érthető elkeseredéssel figyelte ezt az ambivalens teljesítményt, éppen úgy, ahogy tehetetlen szomorúsággal kísérhette végig háromévi sportolás után lemorzsolódásomat a kardvívásból, 9 évi zeneiskolai tanulmány után a gordonkázás abbahagyását; de a legnagyobb traumát számára a továbbtanulásom idő előtti befejezése jelentette korai és elsietett első házasságom miatt.

Tizenkilenc éves múltam, amikor belevetettem magam a családapa szerepébe. Apám nyomdokaiba lépve, de nem feltétlenül osztatlan lelkesedésére a MÁV-nál helyezkedtem el, itt is dolgoztam egészen 1995-ben történő rokkantnyugdíjazásomig.

Az egészségemmel a visszatérő vesekövességemen kívül különösebb probléma nem mutatkozott... azaz egy valami végigkísérte ezt az időszakot, ami már gimnazista koromban kezdett jelentkezni: az

egyre inkább állandósuló, gyötrő fejfájás. A helyzetet súlyosbította, hogy 1972-ben volt egy agyrázkódásom, amit nem feküdtem ki rendesen. Innen kezdve szinte állandóan különböző fájdalomcsillapítókkal éltem. Az állandó stressz és a 16 éves koromban elkezdett dohányzás tovább rontotta a helyzetet.

Harminckét évesen elhatároztam, hogy szakítok addigi, viszonylag mozgásszegény életmódommal, és újrakezdem a vívást. Elhatároztam, nem adom fel. Szolgálatok után iszonyatos szorgalommal kezdtem lejárni az edzésekre, aminek több vonatkozásban is hasznát láttam: ritkultak a fejfájásaim, leadtam néhány kilót és kezdtem leszokni a cigarettáról. Az edzőm véleménye is megváltozott, és azt mondta, most már indulnom kellene versenyeken... Így történt, hogy négy hónappal az első edzés után életem első területi versenyén a kilences döntőbe sikerült verekednem magam. (Igaz, ott már csak a 9. helyezésre futotta.) Innen kezdve a mozgás és a sport szerepe teljesen felértékelődött az életemben. Szabadidőm nagy részében alig vártam, hogy lemehessek az edzőterembe és készülhessek a következő versenyekre. Ez az „idilli” állapot alig két évig tartott...

Az első tünetek

1985-ben, a csernobili robbanást követő hónapokban furcsa tünetre lettem figyelmes: ha előrehajtottam a fejem, először egy fémpénz nagyságú területen, később egyre nagyobb, tenyérnyi darabon fur-

csa, kellemetlen, égő érzést észleltem a bal combomon, ami kezdetben néhány másodperc múlva elmúlt, de aztán ez is egyre hosszabb ideig, néha percekig tartott. Neurológushoz fordultam, aki B1-B12 injekciót adott és azt tanácsolta, próbáljak esetleg úszni is. A tünetek, ahogy jöttek, úgy el is múltak, és csak késő ősszel tértek vissza egy időre. Ekkor kezdett penetránsabbá válni a dolog, mert az égő érzet szinte a teljes bal lábamra kiterjedt, teljesen „önállósulva”, minden kiváltó ok nélkül is megjelenve. A fejbiccentésre már nemcsak ez, hanem egy másik furcsa, nagyon kellemetlen érzés is jelentkezett: mintha a gerincvelőből kiindulva a perifériás idegeket „gyeplőszerűen” megrántották volna, és ilyenkor egy pillanatra meg is szédültem.

A tünetek hol elmúltak, hol előjöttek. Év vége felé még az is feltűnt, hogy a jobb szememmel mintha kicsit homályosabban látnék. Aztán 1986-ban egy februári edzésen, amikor leültem pihenni, észrevettem, hogy a jobb szememmel torzabban látok, elmosódottabbak a színek. Ahogy megpihentem, a látásom kezdett visszatérni, de innen kezdve már tudatosan – és persze tudat alatt is – elkezdtem önmagam figyelni. Elmentem szemészetre is, de a vizsgálat semmilyen rendellenességet nem mutatott ki. Ennek ellenére a látászavar fizikai vagy pszichés terhelésre egyre sűrűbben jelentkezett és egyre rosszabbá vált. Időnként hosszú ideig olyan torzan láttam, mint amikor valaki közvetlenül a napba tekintés után próbál valamit nézni.

A kollégáim akkoriban kezdtek komplett hülyének tekinteni, mert napszemüvegben dolgoztam, mivel ez valamennyire enyhítette a torz látás érzetét. A bal combomon észlelt égő érzés mellett a bizzar tünetek egyre jobban idegesítettek; elkezdtem járni az orvosokat. Szemészet, reumatológia, neurológia... Az eredményt talán úgy foglалhatnám össze, hogy mindenütt a hümmögés, a fejcsóválás, hogy valami van – de mi? Én az Orvos a családban című könyv intenzív tanulmányozásába fogtam; figyeltem a sclerosis multiplex nevű, akkor még számomra ismeretlen betegségekre, de igyekeztem nem gondolni rá...

A neurológus az egyik alkalommal felvetette a teljes klinikai kivizsgálás lehetőségét is, beleértve a lumbálpunkciót, de ezt akkor elutasítottam. Jártam tovább edzésekre, versenyeztem napszemüvegben, és igyekeztem valamiféle istenverte pszichoszomatikus tünetként felfogni a dolgot. A vívással egészen jól haladtam, a negyedosztályból felkerültem a harmadosztályba; májusra a látászavaram is sokat javult. Éppen egy egri versenyre készültem, amikor beütött a krach: ismét vesekövem lett. A kő megszülésével bő egy hétig kínlódtam. Ami feltűnő volt, hogy utána a közérzetem nem akart javulni, ezért az orvos még két napig táppénzen tartott. A második napon délelőtt éppen haját mostam, amikor furcsa, impulzusszerű megszédüléseket éreztem. Mint akit fejbe vágnak. A kellemetlen érzés egy darabig vissza-visszatérve ringatott a karjaiban, aztán egy hangos jajdulással térdre rogytam a kádban. A szobába alig bírtam visszamenni, annyira szédültem. Ijedten lefeküdtem az ágyra és vártam, hátha elmúlik. Miközben bennem a pánik egyre fokozódott, a szédülés alig csillapodott valamit. Kora délutánra sikerült összeszednem annyira magam, hogy útra keljek és ismét felkeressem a neurológiai szakrendelést. Az utcára érve rémülten állapítottam meg, hogy az emberek között valamiféle szokatlan, ijesztő, addig sosem érzett fóbiás szédülést érzek. Amikor leszálltam a troliról, teljesen pánikba estem, hogy át kell mennem az utca másik oldalára. Egyszerűen nem mertem oldalra fordítani a fejem a szédüléstől, hogy körülnézzek, mert úgy éreztem, akkor összeesek. Végül a fülemre bízva magam átfutottam az úttesten.

A neurológián teljes pánikhangulatban adtam elő a történeteket. A doktornő a vizsgálatkor az ataxián kívül annyi eltérést talált, hogy a jobb patellareflexemet csak műfogással tudta kiváltani. Ismét, ezúttal elkerülhetetlennek tűnően, felmerült a teljes neurológiai kivizsgálás gondolata. Két nap haladékot, gondolkodási időt kértem. A csoda azonban elmaradt. A szegedi Neurológiai Klinikán akkor éppen nem volt hely, így utaltak be 1987 júniusában a szolnoki MÁV Kórház neurológiai osztályára.

Folyt. köv: A kivizsgálás